

บทที่ 2

โครงร่างทางทฤษฎี

การตรวจเอกสาร

ในบทนี้จะกล่าวถึง การตรวจสอบเอกสารผลงานทางการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อชนบท และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษากลุ่มออมทรัพย์ ที่ปรากฏในงานวิจัย

อัมมาร์และคณะ (2534) กล่าวว่า ธ.ก.ส. ประสบความสำเร็จในการให้สินเชื่อการเกษตร สินเชื่อที่ ธ.ก.ส. ประสบความสำเร็จ ได้แก่ สินเชื่อเกษตรระยะสั้น (ไม่เกิน 12 เดือน) สำหรับผลิตผลหลัก เพราะ ธ.ก.ส. วางระบบที่สามารถคาดคะเนรายรับจากการขายพืชผล (หลังจากหักปริมาณที่ใช้บริโภคในครัวเรือน) นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ยังสร้างระบบการค้ำประกันกลุ่ม ซึ่งทำให้ผู้กู้ร่วมกันดูแลให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มชำระเงินกู้ตามกำหนดซึ่งเป็นการลดต้นทุนของข้อมูลข่าวสารที่ ธ.ก.ส. ต้องหาเองความสำเร็จของ ธ.ก.ส. เห็นได้จากการที่อัตราการชำระหนี้ของลูกค้าอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างไรก็ตาม ธ.ก.ส. ไม่สามารถสร้างระบบการให้กู้ที่สามารถสนองความต้องการกู้เพื่อการบริโภคทุกอย่างของชาวบ้านได้ นี่คือเหตุผลที่เรายังพบว่าผู้ให้กู้นอกระบบยังคงมีบทบาทอยู่ในตลาดสินเชื่อชนบท ทั้ง ๆ ที่ในปัจจุบันครัวเรือนเกษตรกว่าร้อยละ 80 สามารถกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ได้ นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ยังไม่ประสบความสำเร็จในการปล่อยสินเชื่อให้กับเกษตรกรที่ยากจนได้ เพราะรัฐมีนโยบายควบคุมอัตราดอกเบี้ยให้กู้ของ ธ.ก.ส. และ ธ.ก.ส. ยังไม่สามารถสร้างระบบการบริหารสินเชื่อเพื่อแก้ปัญหาสารสนเทศเกี่ยวกับผู้กู้ที่ยากจนได้ สาเหตุที่อัตราดอกเบี้ยในชนบทค่อนข้างสูงไม่ใช่เพราะผู้ให้กู้ขาดเงินทุน และไม่ใช่อะไรเกิดจากผู้ให้กู้ส่วนใหญ่มีอำนาจผูกขาด แต่เป็นเพราะการให้กู้มีต้นทุนทางธุรกรรมสูงมากและมีความเสี่ยงสูง ตลาดสินเชื่อระบบจึงมีปัญหาสำคัญคือ ผู้ให้กู้ไม่มีสารสนเทศที่สมบูรณ์เกี่ยวกับผู้กู้ ดังนั้นในแต่ละหมู่บ้านจะมีผู้ให้กู้หลายรายและตลาดสินเชื่อระบบไม่ใช่ตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์

รัชชัย (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อายุ การศึกษาสถานภาพการสมรส อาชีพ กรรมสิทธิ์ที่ดิน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง การได้รับคำแนะนำสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่พัฒนากร และความคาดหวังต่อสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ

ผลิต ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ รายได้ และ ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

บุญชัย (2544) ทำศึกษาเรื่องปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ กรณีศึกษา กลุ่มออมทรัพย์ จังหวัดตราด เป็นการศึกษาถึงปัจจัยในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ของสมาชิก ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ และผลประโยชน์ทางตรงและทางอ้อมที่สมาชิกได้รับจากกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จอย่างละ 1 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ของสมาชิก ได้แก่การออมเงินกับกลุ่มออมทรัพย์มีต้นทุนทางธุรกรรมต่ำกว่าสถาบันการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต้นทุนทางธุรกรรมในการออมเงินต่อจำนวนเงินออมกับกลุ่มออมทรัพย์ต่ำกว่าสถาบันการเงิน ผลตอบแทนจากการฝากเงินกับกลุ่มออมทรัพย์สูงกว่าการฝากเงินกับสถาบันการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ดอกเบี้ยเงินกู้ของกลุ่มออมทรัพย์สูงกว่าสถาบันการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คริวเรือนกู้เงินกับกลุ่มออมทรัพย์ในวงเงินที่สูงกว่าจุดคุ้มทุนในการเปลี่ยนไปกู้เงินกับสถาบันการเงินที่คำนวณได้ ซึ่งแสดงว่าคริวเรือนคำนึงถึงโอกาสในการกู้เงินมากกว่าต้นทุนในการกู้เงิน ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ พบว่าต้นทุนทางธุรกรรมในการดำเนินงานต่อจำนวนเงินออม ต้นทุนทางธุรกรรมในการดำเนินงานต่อจำนวนสินเชื่อ และต้นทุนทางธุรกรรมในการดำเนินงานต่อกำไรจากการดำเนินธุรกิจ ของกลุ่มออมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จต่ำกว่ากลุ่มออมทรัพย์ที่ไม่ประสบความสำเร็จ และยังพบว่าผู้นำ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมกับกลุ่มออมทรัพย์ และการได้รับการส่งเสริมจากภายนอก มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ นอกเหนือจากผลประโยชน์ทางตรงจากการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ข้างต้น การเป็นสมาชิกยังได้รับผลประโยชน์ทางอ้อม โดยกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีการจัดสรรผลประโยชน์ทางอ้อมได้โดดเด่นกว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เช่น สวัสดิการผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอก กิจกรรมฌาปนกิจเงินกู้ฌาปนกิจปลอดดอกเบี้ย

อารีย์ (2547) ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานทางธุรกิจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแห อำเภอมืออ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ในปี 2545 การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานทางธุรกิจของกลุ่มแม่บ้าน วิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินและ

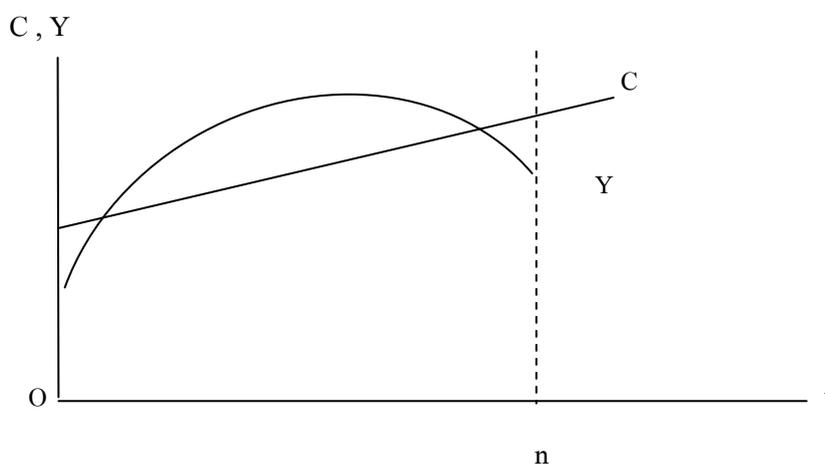
เศรษฐกิจในการลงทุนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ข้อมูลจากการบันทึกรายรับรายจ่ายของกลุ่ม และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานและสมาชิกกลุ่มบางคน ในการประเมินผลการดำเนินงานด้านธุรกิจใช้รายได้สุทธิ และกำไรเป็นตัวชี้วัด รวมทั้งยังใช้อัตราส่วนทางการเงินเป็นตัวชี้วัดฐานะทางการเงินของกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มแม่บ้านมีการจัดตั้งกิจกรรมย่อยขึ้นเพื่อพัฒนาสมาชิกในกลุ่มในการเป็นผู้นำและบริหารกิจกรรมโดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มแปรรูปผลผลิต กลุ่มจักสานไม้ไผ่ กลุ่มแปรรูปไข่เค็ม และกลุ่มกระเป๋าหนังสตรี ผลการประเมินการดำเนินงานทางธุรกิจของกลุ่มพบว่ากำไรสุทธิของทุกผลิตภัณฑ์คือ กลัวยอบแผ่นมะม่วงแช่อิ่ม และข้าวเกรียบสมุนไพร มีค่าคิดลบเท่ากับ 6 13.18 และ 153.52 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากค่าเสื่อมราคาและต้นทุนแรงงานที่สูง จากการประเมินพบว่าอัตราส่วนประสิทธิภาพของกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งพิจารณาจากอัตราหมุนของสินทรัพย์รวม และอัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์รวมมีค่ามากและสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งหมายความว่ากลุ่มมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ก่อให้เกิดรายได้จากการขายอย่างเต็มประสิทธิภาพ สำหรับการวัดความสามารถในการชำระหนี้ที่มีอยู่ของกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ดี พิจารณาจากอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนมีค่าน้อยและต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากเงินที่กลุ่มกู้มาดำเนินงานสามารถทำให้กลุ่มมีรายได้และผลกำไรเพิ่มขึ้นจนสามารถผ่อนชำระเงินคืนให้กับเจ้าหนี้ได้ สำหรับการวัดผลสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มว่าจะอยู่รอดหรือดำเนินงานต่อไปได้ระยะยาวหรือไม่ พิจารณาจากอัตราส่วนความสามารถทำกำไร ซึ่งใช้อัตราส่วนที่สำคัญได้แก่อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขาย อัตราผลตอบแทนต่อทรัพย์สิน และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่ามาก และสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการทำกำไรของกลุ่มแม่บ้านอยู่ในเกณฑ์ดีและมีประสิทธิภาพ ส่วนอัตราค่าใช้จ่ายมีค่าน้อยและต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มมีการควบคุมค่าใช้จ่ายได้

จากการตรวจสอบเอกสารดังกล่าวทั้งหมดข้างต้น ได้เป็นแนวคิดที่ชี้ให้เห็นถึงการรวมกลุ่มของเกษตรกรในชุมชนต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการขาดแคลนแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์ในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไป รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ปรากฏในงานวิจัยของแต่ละท่านถือเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคั้งนี้

แนวคิดทางทฤษฎี

สมมติฐานวัฏจักรชีวิตของแอนโดและโมดิเกลียโน (Life-Cycle of Ando and Modigliani):

ตามสมมติฐานวัฏจักรชีวิตมีข้อสมมุติว่าผู้บริโภคจะมีแบบแผนของรายได้ตลอดชีพของเขา ในลักษณะที่ว่ารายได้จะต่ำมากในตอนต้นชีวิต และค่อย ๆ เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จะมีรายได้สูงสุดในตอนกลางชีวิต หลังจากนั้นจะค่อย ๆ ลดลงไปจนอยู่ในระดับต่ำเกือบเท่ากับตอนต้นของชีวิต (ประเจิด , 2526 : 248) ซึ่งแสดงโดยส่วนของแรเงาดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สมมติฐานของการบริโภคด้วยวัฏจักรชีวิตของแอนโดและโมดิเกลียโน

ที่มา: ประเจิด (2526: 248)

ดังนั้นแบบแผนของรายได้ และการบริโภคตามแนวคิดของสมมุติฐานนี้จะได้ว่า ในระยะต้นของชีวิตผู้บริโภคจะต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในการบริโภค ในระยะกลางของชีวิตเขาจะเริ่มออมเพิ่มขึ้น เพื่อนำเงินไปใช้หนี้ตอนต้นชีวิตและเก็บออมไว้ใช้เมื่อตอนปลายชีวิตด้วย พอช่วงปลายชีวิตรายได้ลดลงแต่การบริโภคยังคงอยู่ระดับสูงระยะนี้เริ่มเอาเงินออมมาใช้จ่าย เมื่อสิ้นชีวิตไปคือเวลา n ปี

จากทฤษฎีวัฏจักรชีวิตของแอนโดและโมดิเกลียโน ดังกล่าว สามารถนำมาปรับใช้เพื่อพิจารณาทางการสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ได้ กล่าวคือตามสมมุติฐานการบริโภคด้วยวัฏจักรชีวิตนี้ ภาคครัวเรือนจะดำรงไว้ซึ่งระดับการบริโภคคงที่หรืออาจสูงขึ้นเล็กน้อย

เพื่อที่จะรักษาระดับการบริโภคดังกล่าวส่วนหนึ่งจึงต้องมีการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการบริโภคการลงทุนในปัจจุบันและส่วนหนึ่งจะต้องทำการออมสำหรับการใช้จ่ายในอนาคต

แนวความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของอัตราดอกเบี้ยต่อการระดมเงินออมทรัพย์ของแมคคินนอน

นอกจากรายได้จะเป็นตัวกำหนดการออมทรัพย์ที่สำคัญแล้ว แมคคินนอนยังพบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (ซึ่งเป็นผลตอบแทนของเงินออม) ก็มีบทบาทสำคัญในการกำหนดการออมทรัพย์เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากนั้นถูกใช้เป็นสิ่งจูงใจ เพื่อก่อให้เกิดการขยายตัวการออมทรัพย์นั่นเอง ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากส่วนใหญ่แล้ว การลงทุนโดยใช้ทุนตัวเองซึ่งเคยเป็นไปในอดีตมีความสำคัญลดลง การใช้เงินทุนจากแหล่งภายนอกได้มีบทบาทขึ้น แหล่งภายนอกที่สำคัญนั้นก็คือ สถาบันการเงินต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยระดมเงินออม และทั้งยังช่วยให้เงินออมถูกนำไปใช้ในการลงทุนได้มากยิ่งขึ้น มาตรการสำคัญของสถาบันการเงินที่จูงใจให้เกิดการขยายตัวในการออมทรัพย์ก็ได้โดยปรับปรุงอัตราผลตอบแทนของเงินฝากประเภทต่าง ๆ ให้สูงขึ้น โดยรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการออม รายได้ และผลตอบแทน สามารถแสดงได้ตามแนวความคิดของเขาดังนี้

$$S = S(Y, r)$$

โดยกำหนดให้ S = การออม

Y = รายได้

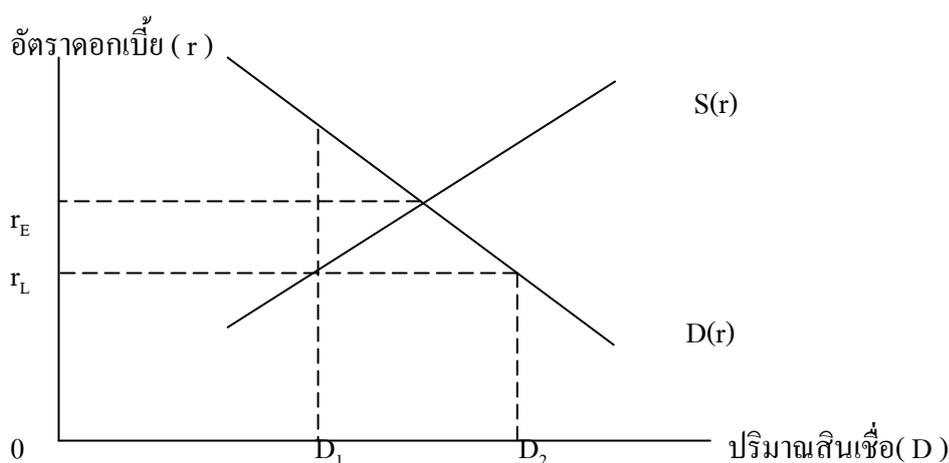
r = ผลตอบแทนจากการออมทรัพย์ได้แก่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภทต่าง ๆ

สมมติฐานตลาดสินเชื่อ

ตลาดสินเชื่อมีลักษณะแตกต่างไปจากตลาดซื้อขายสินค้าทั่วไป กล่าวคือกลไกราคาไม่สามารถนำไปสู่ดุลยภาพของอุปสงค์และอุปทาน ณ ระดับราคา (อัตราดอกเบี้ย) ที่ปรากฏในท้องตลาดได้ (อัมมาร์และคณะ, 2534: 142) ที่เป็นเช่นนี้เพราะความเสี่ยงได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญมากในตลาดสินเชื่อ ความสามารถที่จะจ่ายคืนเงินกู้ของผู้กู้ ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะนำเงินก้อนนั้นไปลงทุนที่ได้ผลตอบแทนสูงกว่า หรืออย่างน้อยเท่ากับอัตราดอกเบี้ยจ่ายนั้น การที่ผู้ขอกู้บางราย

ยินดีจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูง ย่อมแสดงว่าการลงทุนที่ผู้กู้กำลังจะไปทำนั้น ย่อมมีความเสี่ยงสูงมากด้วย เหตุที่ผู้กู้ยอมลงทุนที่มีการเสี่ยงสูง ก็เพราะว่าผู้กู้คาดว่าถ้าการลงทุนล้มเหลว ตนก็ไม่สามารถจ่ายหนี้คืนได้เต็มที่ เท่ากับว่าผู้ให้กู้ได้ถูกดึงมาเป็นผู้ร่วมเสี่ยงลงทุนด้วยโดยไม่ได้ตั้งใจ ผู้ให้กู้ที่ฉลาดจึงจะไม่ยอมให้ผู้กู้เงินทั้งหมดตามที่ผู้กู้ประสงค์ แต่จะดึงปริมาณที่จะให้กู้ หรือปันส่วนสินเชื่อ (Credit Rationing) ไว้ให้ต่ำกว่าที่ผู้กู้ต้องการ จะเห็นได้ว่าอัตราดอกเบี้ยที่สูงมาก ๆ แทนที่จะเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ให้กู้ปล่อยกู้มากขึ้นกลับมีผลในทางตรงกันข้ามคือ จะเป็นสัญญาณอันตรายที่บอกแก่ผู้ให้กู้ว่าผู้เสนอขอกู้นั้นมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงการชำระหนี้สูง ผู้ให้กู้แต่ละคนจึงจะมีระดับอัตราดอกเบี้ยที่ตนพอใจในแง่ของรายได้และความเสี่ยงที่ตนจะได้รับ ณ อัตราดอกเบี้ยข้างต้นจะมีอุปสงค์ของการกู้สูงกว่าอุปทาน ผู้ให้กู้จะใช้โอกาสนี้ในการคัดเลือกผู้ที่ยกคิดว่า จะมีความเสี่ยงในการที่จะให้กู้ หรือพิจารณาให้กู้ในวงเงินที่ต่ำกว่าผู้ขอผู้ต้องการ ทั้งนี้เพื่อกระจายความเสี่ยง

กลไกการทำงานของตลาดสินเชื่อที่ได้กล่าวมานั้น อาจแสดงได้ดังภาพที่ 2 $D(r)$ และ $S(r)$ เป็นเส้นอุปสงค์และอุปทานของสินเชื่อในตลาดหนึ่ง ๆ ถ้าตลาดสินเชื่อมีลักษณะคล้ายดังตลาดสินค้าทั่ว ๆ ไป ราคาดุลยภาพหรืออัตราดอกเบี้ยจะเป็น r_E ที่ซึ่ง $D(r) = S(r)$ แต่ดังที่กล่าวไว้แล้วว่า พฤติกรรมของผู้ให้กู้จะไม่เพิ่มอัตราดอกเบี้ยนั้นไปจนถึงระดับ r_E หากแต่จะใช้อัตราดอกเบี้ยระดับหนึ่งต่ำกว่า r_E ณ ระดับที่ซึ่ง $D(r) > S(r)$ เช่น r_L ทั้งนี้เพื่อที่ผู้ให้กู้จะสามารถคัดเลือกผู้กู้ที่เป็นผู้กู้ชั้นดีได้

ภาพที่ 2 ตลาดสินเชื่อ : กรณีการปันส่วนสินเชื่อ

ที่มา: อัมมาร์และคณะ (2534: 153)

จากกรณีข้างต้นทำให้เราสรุปได้ว่า ปริมาณเงินกู้ที่ผู้กู้ได้กู้และเป็นปริมาณที่เราจะพบและทราบได้จากการสำรวจนั้น อาจไม่ใช่ปริมาณที่แสดงถึงขนาดความต้องการเงินกู้ของผู้กู้ ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยที่ปรากฏอยู่

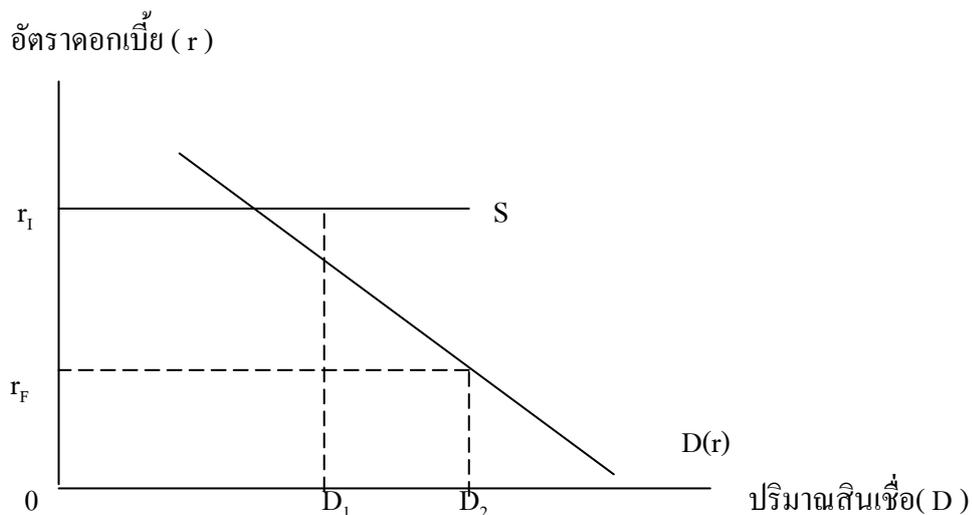
ดังนั้น ในขณะที่ผู้มีความต้องการกู้จะมุ่งไปสู่แหล่งสินเชื่อในระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าแหล่งสินเชื่อในระบบอยู่มาก ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะกู้ได้หรือกู้ได้ในวงเงินกู้ตามที่ตนต้องการ ผู้ให้กู้ในที่นี้ได้แก่ ธกส. ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์การเกษตร และอื่น ๆ ก็จะมีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของแต่ละสถาบันในการเลือกผู้ขอกู้และในการกำหนดวงเงินให้กู้

อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นพึงระลึกถึงในกรณีของครัวเรือนที่พบว่าผู้กู้จากแหล่งสินเชื่อในระบบเท่านั้น กล่าวคือ บางครัวเรือนอาจจะได้รับสินเชื่อจากแหล่งสินเชื่อในระบบน้อยกว่าความต้องการ ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยในระบบ แต่ความต้องการสินเชื่อในส่วนที่ขาดไปนั้น จะลดลงหรือหมดไปเมื่อผู้กู้จะต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราของตลาดสินเชื่อในระบบ

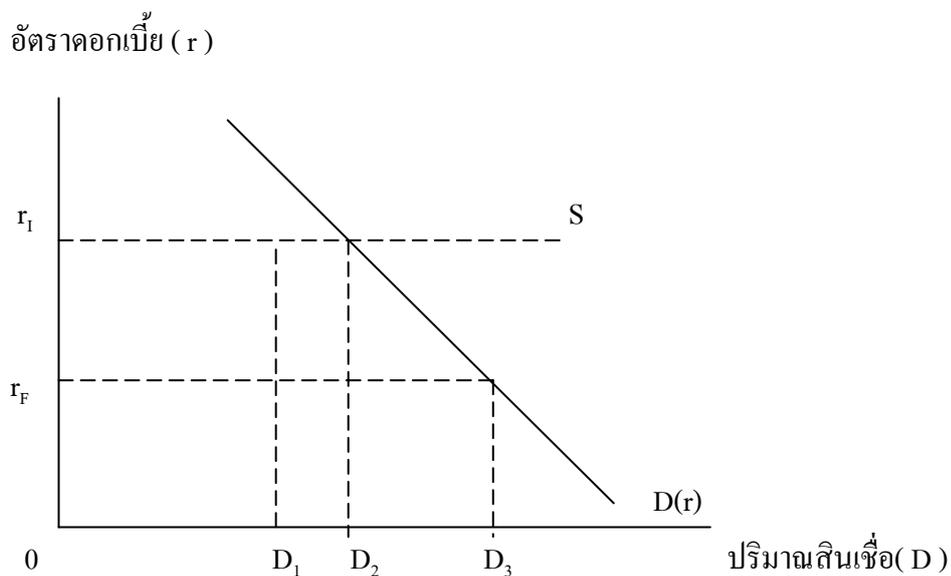
พิจารณาภาพที่ 3 D(r) แสดงอุปสงค์ต่อสินเชื่อของครัวเรือนในขั้นต้นผู้กู้จะสนใจแหล่งสินเชื่อในระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยเพียง r_E ณ อัตราดอกเบี้ย r_F นี้ ผู้กู้จะมีความต้องการสินเชื่อเท่ากับ OD_2 แต่เนื่องจากผู้ให้กู้มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินกู้ทำให้ผู้กู้รายนี้ได้เงินกู้เพียง OD_1 ซึ่งน้อยกว่า OD_2 ส่วนของความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองจากแหล่งสินเชื่อในระบบคือ D_1D_2 แต่ผู้กู้รายนี้ก็ไม่สามารถได้รับเงินกู้ส่วนที่ขาดไปจากแหล่งสินเชื่อในระบบ ทั้งนี้เพราะอัตราดอกเบี้ยในระบบ r_1 สูงมากจนกระทั่งผู้กู้ไม่มีความเต็มใจหรือไม่มีความสามารถที่จะกู้ เขาก็จะไม่กู้เพิ่มและจะจำกัดตนเองอยู่กับสินเชื่อจำนวน OD_1 ที่ได้รับจากแหล่งสินเชื่อในระบบเท่านั้น

ดังนั้น ครัวเรือนที่พบว่าผู้กู้เฉพาะจากแหล่งสินเชื่อในระบบเท่านั้นจะครอบคลุมถึงครัวเรือนที่ได้กู้เต็มความต้องการและครัวเรือนที่จำกัดตนเองให้ “เพียงพอ” อยู่กับสินเชื่อที่ได้รับจากแหล่งสินเชื่อในระบบเท่านั้น เพราะคิดว่าไม่คุ้มที่จะกู้ส่วนที่ขาดไป ณ อัตราดอกเบี้ยในตลาดสินเชื่อในระบบ

สำหรับครัวเรือนที่พบว่าผู้กู้จากทั้งแหล่งสินเชื่อในระบบและนอกระบบ พอจะจำลองความต้องการสินเชื่อของครัวเรือนและอัตราดอกเบี้ยในตลาดสินเชื่อในและนอกระบบได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 3 ภาพจำลองอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อของครัวเรือนได้รับสินเชื่อจากตลาดสินเชื่อ
ในระบบน้อยกว่าความต้องการ แต่ก็ไม่นินดีที่จะกู้จากตลาดสินเชื่อนอกระบบอีก
ที่มา: อัมมาร์และคณะ (2534: 153)

ภาพที่ 4 ภาพจำลองอุปสงค์และอุปทานสินเชื่อของครัวเรือนที่กู้จากแหล่งสินเชื่อทั้งในและ
นอกระบบ
ที่มา: อัมมาร์และคณะ (2534: 153)

ณ อัตราดอกเบี้ยของตลาดเงินเชื่อในระบบ r_f ผู้กู้รายนี้มีความต้องการสินเชื่อ OD_3 แต่ถ้าเขาได้รับเงินกู้จากในระบบเพียง OD_1 ผู้กู้รายนี้จะหันไปกู้เพิ่มจากแหล่งสินเชื่อในระบบอื่น D_1, D_2 ในอัตราดอกเบี้ยในระบบ r_1 ดังนั้น คริวเรือนนี้จะกู้จากตลาดเงินเชื่อทั้งในระบบและนอกระบบ อย่างไรก็ตามปริมาณสินเชื่อรวมที่เขาได้รับจะเป็นเพียง OD_2 ไม่ใช่ OD_3 อนึ่ง คริวเรือนในหมู่บ้านต่าง ๆ อาจมีโอกาที่จะเข้าถึงสถาบันการเงินในระบบไม่เท่าเทียมกัน บางหมู่บ้านอาจอยู่ห่างไกลจากแหล่งสินเชื่อในระบบมากจนคนในหมู่บ้านไม่มีความรู้หรือขาดข้อมูลในการติดต่อกับสถาบันในระบบต่าง ๆ หรือต้นทุนในการติดต่ออาจสูงมากเมื่อเทียบกับความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างสินเชื่อในระบบกับนอกระบบ คริวเรือนในหมู่บ้านเหล่านี้ในปัจจุบันจึงดูเหมือนไม่มีโอกาสที่จะกู้จากแหล่งสินเชื่อในระบบได้เลย

ดังนั้นจากทฤษฎีตลาดเงินเชื่อข้างต้นสามารถนำมาปรับใช้เพื่อพิจารณาทางด้านการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ได้ กล่าวคือหมู่บ้านที่มีโอกาสติดต่อกับแหล่งสินเชื่อในระบบ ประชากรจำนวนหนึ่งจึงสามารถได้รับสินเชื่อจากสถาบันต่างๆ ในระบบอย่างเพียงพอ ประชากรอีกจำนวนหนึ่งสามารถกู้จากสถาบันในระบบได้บ้างแต่ไม่เพียงพอ จึงต้องหันไปกู้จากแหล่งสินเชื่อในระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่า แต่ประชากรบางรายอยู่ในฐานะที่แย่ไปกว่านั้น คือไม่สามารถกู้จากที่ใดได้เลย จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นจึงสามารถนำมาปรับใช้เพื่อพิจารณาถึงการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้านและปรับใช้เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้

การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินโดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio)

อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ทางการเงิน เพื่อคูหลักในการบริหารเงิน (เพชร, 2538) โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัว (Liquidity Ratio)

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน อัตรานี้ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือวัดความคล่องตัวอย่างคร่าว ๆ และนิยมใช้กันมาก และใช้เป็นเครื่องชี้ฐานะทางการเงินระยะสั้นของธุรกิจ

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

2. อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้ ธุรกิจที่มีโครงสร้างทางการเงินประกอบด้วยส่วนของหนี้สูงมากเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้นแล้วธุรกิจนี้จะมีคามมั่นคงน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจที่มีส่วนของหนี้ต่ำ อัตราส่วนภาระแห่งหนี้ (Leverage Ratio) ใช้วัดความอ่อนแอทางการเงินอันเกิดจากการก่อหนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้วัดขนาดของเงินกู้ยืมที่ธุรกิจจัดหาและขนาดของกำไรที่สามารถลดลงได้ก่อนที่ธุรกิจนี้จะประสบปัญหาการจ่ายดอกเบี้ย นักวิเคราะห์หลายท่านยอมรับว่าอัตราส่วนภาระแห่งหนี้มีความสำคัญพอ ๆ กับอัตราส่วนวัดสภาพคล่องของธุรกิจ ในการชี้ความแข็งแกร่งทางการเงินและการบริหารงานที่ดีของฝ่ายบริหารยังไม่มีอัตราส่วนที่แน่นอนว่าเท่าใดจึงจะเป็นที่ยอมรับ อย่างไรก็ตามธุรกิจที่มีฐานของผู้ถือหุ้นกว้างกว่า ย่อมจะมีฐานะทางการเงินที่มั่นคงกว่า อัตราส่วนในกลุ่มนี้ประกอบด้วย

2.1 อัตราส่วนแห่งหนี้ (Debt Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างหนี้สินรวม (หนี้สินระยะสั้น + หนี้สินระยะยาว) ต่อสินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนวัดเงินทุนรวมของบริษัทที่จัดหามาในรูปแบบของหนี้

$$\text{อัตราส่วนแห่งหนี้} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

2.2 อัตราส่วนความสามารถจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างดอกเบี้ยจ่ายกับกำไรก่อนการจ่ายดอกเบี้ย และการจ่ายภาษีเงินได้ ผลลัพธ์ที่ได้บอกรให้ทราบว่าในระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมากิจการมีรายได้ต่อดอกเบี้ยก่อนภาษีเงินได้เป็นกี่เท่าของดอกเบี้ยที่กิจการต้องจ่ายให้แก่เจ้าหนี้ อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นความสามารถของกิจการในการชำระดอกเบี้ย

$$\text{ความสามารถจ่ายดอกเบี้ย} = \frac{\text{กำไรก่อนจ่ายดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$$

2.3 อัตราส่วนความสามารถจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงิน (Fixed Charge Coverage Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรก่อนการจ่ายดอกเบี้ยและภาษีเงินได้กับรายจ่ายที่กิจการต้องจ่ายตามข้อผูกพันทางการเงิน เช่น ดอกเบี้ยเงินต้นที่ครบกำหนด กองทุนเพื่อไถ่ถอนหนี้ (Sinking Fund) เงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ เงินปันผลหุ้นสามัญ เป็นต้น ผลลัพธ์ที่จะได้บอกให้ทราบว่าในระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมากิจการมีกำไรก่อนการจ่ายดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ เป็นกี่เท่าของรายจ่ายดังกล่าว ซึ่งจะชี้ให้เห็นความสามารถของกิจการในการก่อหนี้ผูกพัน โดยไม่ทำให้นโยบายการจ่ายเงินปันผล นโยบายการขยายงาน ฯลฯ ต้องถูกกระทบกระเทือน

$$\text{อัตราส่วนความสามารถจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงิน} = \frac{\text{กำไรก่อนจ่ายดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย} + \text{เงินต้น} + \text{เงินปันผล} + \text{เงินกองทุนเพื่อไถ่ถอนหนี้} (1 - \text{อัตราภาษีเงินได้})}$$

3. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operating Efficiency Ratio) เป็นอัตราส่วนการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เป็นการดูถึงความสามารถในการจัดการที่จะใช้สินทรัพย์หรือเงินทุนไปก่อให้เกิดผลตอบแทนได้มากน้อยเพียงใด

3.1 อัตราส่วนรายได้รับต่อค่าใช้จ่าย (Total Revenue/Total Cost)

$$= \frac{\text{รายได้จากการดำเนินงาน}}{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}$$

3.2 การวิเคราะห์อัตราส่วนดอกเบี้ย ดอกเบี้ยเป็นรายการทางการเงินที่มีบทบาทสำคัญต่อธุรกิจ อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ต่าง ๆ เกี่ยวกับดอกเบี้ยมีดังนี้

3.2.1 อัตราส่วนดอกเบี้ยรับต่อดอกเบี้ยจ่าย (Interest Receive/ Interest Expense)

$$= \frac{\text{ดอกเบี้ยรับจากการดำเนินงาน}}{\text{ดอกเบี้ยจ่ายในการดำเนินงาน}}$$

3.2.2 ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย (Interest Gap) = ผลต่างอัตราดอกเบี้ยรับและอัตราดอกเบี้ยจ่าย

$$= \frac{\text{ดอกเบี้ยรับ}}{\text{เงินให้กู้ยืม}} - \frac{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}{\text{เงินให้กู้ยืม}}$$

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กรมการพัฒนาชุมชน (2525:7-53) ได้กำหนดสาระสำคัญของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไว้ดังนี้

1. หลักการ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นกระบวนการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต่อไป กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่สอนให้คนรู้จักช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยการประหยัดทรัพย์แล้วนำมารวมสะสมกันทีละเล็กทีละน้อยเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อเป็นทุนของกลุ่มแล้วให้สมาชิกที่มีความจำเป็นหรือเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ การรวมกันของสมาชิกกลุ่ม ตลอดจนการดำเนินงานต่าง ๆ ของกลุ่มยึดหลักความเป็นประชาธิปไตยถือเอาความสมัครใจเป็นที่ตั้ง การดำเนินงานใด ๆ ถือเอาความคิดและมติของกลุ่มเป็นหลัก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงเป็นกลุ่มธุรกิจอย่างหนึ่งซึ่งทำกันในระหว่างเพื่อนฝูงและผู้รู้จักคุ้นเคยกัน โดยสมาชิกกลุ่มเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ในการดำเนินงานและรับผิดชอบร่วมกันอย่างเต็มที่ โดยมีความซื่อสัตย์สามัคคีของมวลสมาชิกเป็นหลักประกันความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกของกลุ่มจะต้องยึดถือคุณธรรม 5 ประการร่วมกันคือ ความซื่อสัตย์ต่อกัน ความเสียสละ ความรับผิดชอบร่วมกัน ความเห็นอกเห็นใจกัน และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. วัตถุประสงค์

2.1 ฝึกให้ประชาชนในชนบทรู้จักการประหยัดตามฐานานุรูปของตนและนำเงินส่วนที่เกินจากรายจ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันตามปกติมารวมกันไว้เพื่อเป็นการระดมทุนตามขีดความสามารถ แล้วนำเงินดังกล่าวมาช่วยเหลือสมาชิกผู้ยากจนที่อยู่ในชุมชนหรือสังคมเดียวกันให้มีโอกาสที่จะยกฐานะความเป็นอยู่ของตนให้ดียิ่งขึ้นได้

2.2 ให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มได้รับการฝึกอบรมศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาสมาชิกและพัฒนาชุมชนของตน ตลอดจนการให้บริการทางการเงินและอื่น ๆ ตามอุดมการณ์ที่ว่า “ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

2.3 ฝึกให้ประชาชนทุกเพศทุกวัย ทุกอาชีพ ได้สร้างคุณธรรมและสัจจะให้เกิดขึ้นในจิตใจของเขาเหล่านั้น เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น และให้ทุกคนมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง

3. เป้าหมายและนโยบาย การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรมการพัฒนาชุมชน มีนโยบายที่จะให้มีการให้การศึกษาฝึกอบรมให้ประชาชนมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและชุมชนของตน มีความรู้ความสามารถในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพ สร้างฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นและเป็นการปูพื้นฐานไปสู่การจัดตั้งสหกรณ์เงินสามารถดำเนินงานในรูปสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพได้ในที่สุด

4. หลักการดำเนินงาน

4.1 ยึดหลักความเท่าเทียมกันหรือความเสมอภาค ถือว่าทุกคนที่อยู่ในตำบลนั้นสามารถเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้โดยไม่จำกัดเพศ วัย อาชีพ ฐานะ เมื่อมีคุณสมบัติตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้ และมีสิทธิหน้าที่ตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้สำหรับสมาชิกกลุ่มรวมทั้งมีสิทธิได้รับเลือกให้บริหารกลุ่มและได้รับผลประโยชน์จากกลุ่มโดยเท่าเทียมกัน

4.2 สมาชิกกลุ่ม แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

4.2.1 สมาชิกสามัญ ได้แก่ประชาชนทั่วไปในตำบลที่มีคุณสมบัติตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้

4.2.2 สมาชิกวิสามัญ ได้แก่กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในตำบล เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรี เป็นต้น

4.2.3 สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่บุคคลต่าง ๆ ที่มีความสนใจศรัทธาต่อกลุ่ม เช่น ข้าราชการ คหบดี เป็นต้น โดยไม่ประสงค์กู้เงินจากกลุ่ม

4.3 หน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม เมื่อบุคคลใดสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแล้วจะต้องมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในฐานะสมาชิกร่วมกันดังนี้

4.3.1 จะต้องส่งเงินสัจจะสะสมไม่ขาดและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหน้าที่ต่อตนเอง

4.3.2 เมื่อกู้เงินแล้วจะต้องส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนกลุ่มด้วยความเต็มใจและตามเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นหน้าที่ต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม

4.3.3 ร่วมกันเป็นกรรมการกลุ่มด้วยความเต็มใจไม่คิดนัดประชุมและร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมอย่างจริงใจและเปิดเผย ซึ่งเป็นหน้าที่ต่อกลุ่ม

4.4 แหล่งที่มาของเงินทุนกลุ่ม มีดังนี้

4.4.1 ค่าธรรมเนียม ค่าสมัคร และค่าปรับ

4.4.2 เงินสัจจะสะสมของสมาชิก

4.4.3 สมาชิกส่งใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ย

4.4.4 มีผู้สมทบให้

4.4.5 ดอกเบี้ยจากเงินฝากธนาคาร

4.4.6 เงินกู้จากธนาคาร

4.4.7 รายได้พิเศษต่าง ๆ ที่คณะกรรมการบริหารกลุ่มจัดหามาได้

4.4.8 เงินทุนหมุนเวียนของกรมการพัฒนาชุมชน

4.4.9 เงินอุดหนุนจากทางราชการสำหรับสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม

4.5 การบริหารงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นธุรกิจชนิดหนึ่ง que ดำเนินการ โดยความร่วมมือกันของสมาชิกกลุ่ม คือเป็นกิจการที่สมาชิกกลุ่มร่วมมือกันทำงานการดำเนินงานของกลุ่มก็โดยให้สมาชิกด้วยกันเลือกตั้งเพื่อนสมาชิกที่มีความรู้ความเสี่ยสละขึ้นมาทำงานแทน

สมาชิกทุกคน ซึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการบริหาร” ซึ่งทำงานให้แก่กลุ่มโดยไม่มีสินจ้างรางวัลใด ๆ ทั้งสิ้น ประกอบด้วยคณะกรรมการ 4 คณะ คือ

4.5.1 คณะกรรมการอำนวยการ

4.5.2 คณะกรรมการเงินกู้

4.5.3 คณะกรรมการตรวจสอบ

4.5.4 คณะกรรมการส่งเสริม

คณะกรรมการดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามระเบียบของกลุ่มที่ได้กำหนดไว้

4.6 กิจกรรมของกลุ่ม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเปรียบเสมือนแหล่งรวมทุนท้องถิ่นของประชาชน และจัดการเรื่องการตลาดด้วยกลไก การยึดเหนี่ยวของกลุ่มอาศัยสิ่งจูงใจที่มีต่อกันของสมาชิกโดยยอมสะสมเงินรวมกันไว้ เมื่อกลุ่มมีสต็อกจะตามข้อตกลงของกลุ่มและมีเงินฝากสะสมของกลุ่มแล้ว กรรมการพัฒนาชุมชนจะให้การสนับสนุนด้วยวิธีให้กลุ่มยืมเงินหมุนเวียนไปสมทบเป็นเงินทุนกลุ่มเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มสามารถกู้ได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ (ตามระเบียบของกลุ่มที่ได้กำหนดไว้) นำไปลงทุนในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้ และเมื่อได้ผลผลิตแล้วกลุ่มจะจัดจำหน่ายรวมกันเพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งกิจกรรมของกลุ่มประกอบด้วย

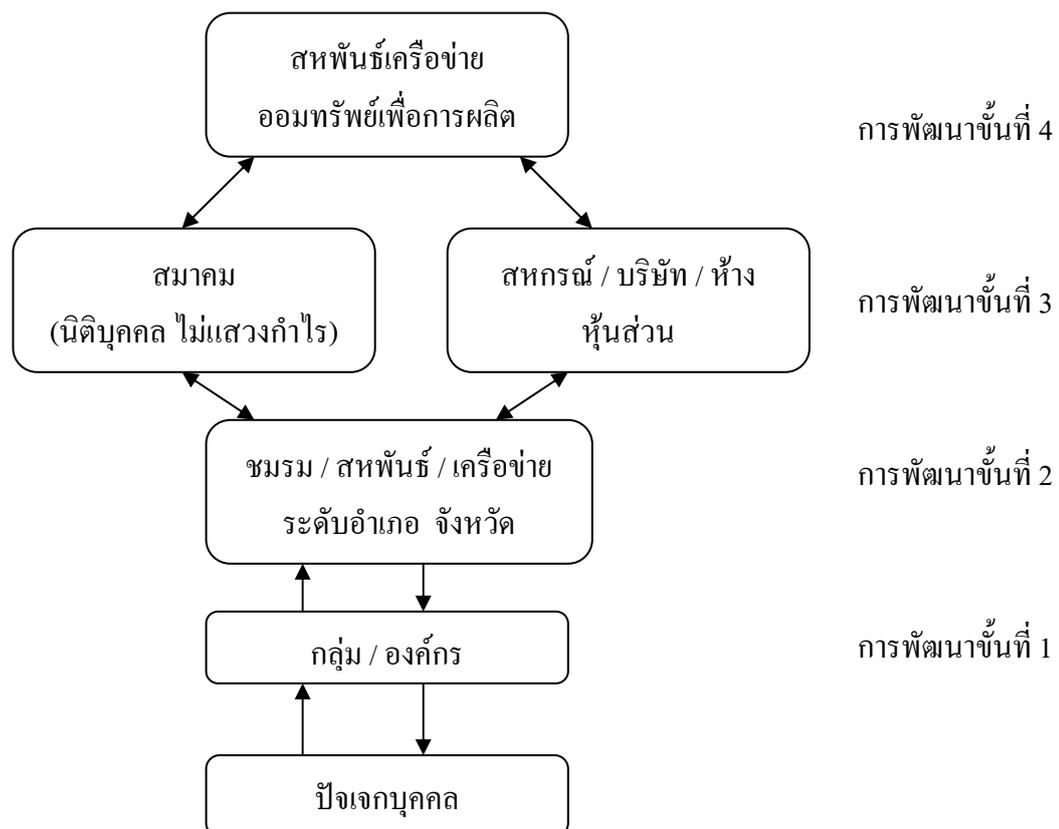
4.6.1 ให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นการให้บริการแก่สมาชิกกลุ่มเพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ

4.6.2 ศูนย์สาธิตการตลาด เป็นการจัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งกลางในการช่วยเหลือบริการและอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกกลุ่ม ให้สามารถซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพในราคาถูกขีธรรมภายในตำบลหมู่บ้าน โดยยึดหลัก “ร่วมกันซื้อ” เพื่อแก้ปัญหาการซื้อแพง

4.6.3 ยู้งฉาง เป็นการดำเนินการเพื่อแสวงหากำไรของกลุ่มโดยเป็นแหล่งเก็บรวมผลผลิตทางการเกษตรต่าง ๆ เพื่อรอไว้จำหน่ายเมื่อได้ราคาดีและยุติธรรม โดยยึดหลัก “รวมกันขาย” เพื่อแก้ปัญหาการขายถูก

4.6.4 ธนาคารข้าว เป็นกิจกรรมการหาข้าวสำรองเก็บไว้สำหรับสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้มีฐานะยากจนอดอยากให้มีข้าวบริโภคเพียงพอ อาจจะเป็นรูปการให้ฟรี แลกแรงงาน คุ้มกันไปบริโภคหรือทำพันธุ์แล้วส่งคืน โดยมีดอกเบี้ยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ฐานะของผู้กู้เพื่อแก้ปัญหาความอดอยาก

ในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดทิศทางในการส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามโครงสร้างที่กำหนดในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 โครงสร้างการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามแนวทางของกรมพัฒนาชุมชน

ที่มา: กรมพัฒนาชุมชน (2544:3)

ทิศทางการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ

ขั้นที่ 1 กรมการพัฒนาชุมชนได้สนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันจัดตั้ง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อระดมเงินออมไว้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความรัก เอื้ออาทรต่อกันในชุมชน

ขั้นที่ 2 เมื่อมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และการดำเนินงานมีความหลากหลาย กรมการพัฒนาชุมชนจึงส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตผนึกกำลังกันเป็นเครือข่ายในรูปแบบชมรม / สหพันธ์ / เครือข่าย ในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับอำเภอ จังหวัดและสพช.เขต เพื่อให้เกิดการประสานงาน แลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ในการดำเนินงานระหว่างกลุ่ม เป็นการสร้างพลังความร่วมมือ ในการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ การบริหารจัดการเงินทุนชุมชนให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 เมื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้รวมพลังกันสร้างเครือข่ายขึ้นมาแล้วพัฒนาการขั้นต่อไปของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในขั้นที่ 3 คือ การพัฒนาเครือข่าย / ชมรม / สหพันธ์ ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสามารถพัฒนาได้เป็น 2 ช่องทาง คือ ช่องทางที่ 1 สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบสหกรณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นองค์กรธุรกิจที่สามารถแสวงหากำไรได้ และช่องทางที่ 2 อาจพัฒนาเป็นรูปแบบสมาคม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่มีใช้เป็นการแสวงหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งกัน แต่เป็นการแสวงหารายได้เพื่อสมาคม โดยการขอรับการบริจาค การจัดงานเพื่อรายได้ รวมถึงการแสวงหารายได้จากการบริหารจัดการเพื่อสมาชิก

ขั้นที่ 4 เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เกิดขึ้นทั้งในรูปแบบสมาคม และสหกรณ์สามารถที่จะพัฒนาและเชื่อมโยงกันไปสู่รูปแบบ สหพันธ์เครือข่าย ซึ่งหากเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในรูปแบบต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันแลกเปลี่ยนบูรณาการทรัพยากรระหว่างกันได้อย่างเป็นระบบและเต็มศักยภาพในรูปแบบของสหพันธ์เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้นั้น สหพันธ์เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อสมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้อย่างแท้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เนื่องจากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ทำการศึกษาในครั้งนี้นี้ยังไม่มีระบบบัญชีที่เป็นมาตรฐานสากล จึงมีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลทางการบัญชี ในการศึกษานี้จึงขอกำหนดขอบเขตการศึกษาอัตราส่วนทางการเงิน โดยมีการตัดแปลงสูตรอัตราส่วนทางการเงิน เพื่อให้มีความเหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลที่มีภายใต้ 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 กำหนดให้ทำการบันทึกบัญชีเงินฝากสัจจะสะสมทรัพย์ในรูปส่วนของเจ้าของ หรือทุน เรือนหุ้น

การดำเนินงานในกรณีนี้กำหนดให้กลุ่มทำการบันทึกบัญชีส่วนเงินฝากสัจจะสะสมทรัพย์ ในรูปส่วนของเจ้าของหรือทุนเรือนหุ้น การดำเนินงานในกรณีนี้กลุ่มจะไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน แต่เมื่อกลุ่มมีกำไรจากการดำเนินงานจึงจะมีการจ่ายผลตอบแทนคืนให้แก่สมาชิกในรูปของเงินปันผล แต่หากการบริหารปีใด กลุ่มไม่มีกำไรจากการดำเนินงานจะไม่มีเงินปันผลให้แก่สมาชิก และสามารถวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัว

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน เป็นอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียน และหนี้สินหมุนเวียน คือ เครื่องมือวัดสภาพคล่องของกิจการ ตามปกติส่วนมูลค่า 2:1 เป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปของผู้ให้กู้ว่าธุรกิจของผู้ที่อยู่ในสภาพที่มีความสามารถที่จะเปลี่ยนสินทรัพย์หมุนเวียนเป็นตัวเงินได้ง่าย แม้ว่าสินทรัพย์นั้นจะลดลงอีกร้อยละ 50 ก็ยังสามารถชำระหนี้สินหมุนเวียนได้ ถ้าสินทรัพย์เหล่านั้นมีสภาพคล่องสูง ซึ่งความสัมพันธ์ของอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนใช้เป็นเครื่องชี้ถึงกำลังความสามารถทางการเงิน

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน ณ รอบปีบัญชีที่ } t}{\text{หนี้สินหมุนเวียน ณ รอบปีบัญชีที่ } t}$$

โดยในการศึกษาครั้งนี้ขอกำหนดให้

สินทรัพย์หมุนเวียน = รายการสินทรัพย์ในรูปเงินสด เงินฝากธนาคาร
ลูกหนี้ เงินกู้ ลูกหนี้เงินกู้ฉุกเฉิน เงินยืม
ทดลอง

หนี้สินหมุนเวียน = รายการที่กลุ่มมีการกู้ยืมจากเจ้าหนี้ ซึ่งได้แก่
สถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นทุนในการ
บริหารกลุ่ม

2. อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratio)

2.1 อัตราส่วนแห่งหนี้ (Debt Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างหนี้สินรวม (หนี้ระยะสั้น + หนี้ระยะยาว) ต่อสินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนวัดเงินทุนรวมของกิจการที่จัดหามาในรูปของหนี้

$$\text{อัตราส่วนแห่งหนี้} = \frac{\text{หนี้สินรวม ณ รอบปีบัญชีที่ } t}{\text{สินทรัพย์รวม ณ รอบปีบัญชีที่ } t}$$

โดยในการศึกษาครั้งนี้ขอกำหนดให้

สินทรัพย์รวม = ผลรวมของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์
ถาวร

หนี้สินรวม = ผลรวมของหนี้สินระยะสั้นและหนี้สินระยะ
ยาว

2.2 อัตราส่วนความสามารถจ่ายเงินปันผล เป็นอัตราส่วนระหว่างเงินปันผลกับกำไรก่อนการจ่ายเงินปันผล ผลลัพธ์ที่ได้บอกให้ทราบว่าในระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมากิจการมีรายได้เป็นกี่ยี่สิบเท่าของเงินปันผลที่กิจการต้องจ่ายให้แก่สมาชิก อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นความสามารถของกลุ่มในการชำระเงินปันผล

$$\text{ความสามารถจ่ายเงินปันผล} = \frac{\text{กำไรก่อนจ่ายเงินปันผล ณ รอบปีบัญชีที่ } t}{\text{เงินปันผล ณ รอบปีบัญชีที่ } t}$$

โดยในการศึกษาค้างนี้ขอกำหนดให้

$$\begin{aligned} \text{กำไรก่อนจ่ายเงินปันผล} &= \text{รายได้คงเหลือภายหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ} \\ &\text{ในการดำเนินงานของกลุ่มก่อนจัดสรรเป็น} \\ &\text{ผลตอบแทนในรูปเงินปันผลให้แก่สมาชิก} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{เงินปันผล} &= \text{ผลตอบแทนที่จ่ายคืนแก่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์} \\ &\text{เพื่อการผลิตในรูปเงินปันผล} \end{aligned}$$

2.3 อัตราส่วนความสามารถจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงิน เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรก่อนจ่ายเงินปันผลที่กิจการต้องจ่ายตามข้อผูกพันทางการเงิน เช่น ดอกเบี้ยจ่าย เงินต้นที่ครบกำหนด เงินปันผล เป็นต้น ผลลัพธ์ที่ได้บอกให้ทราบว่าในระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมากิจการมีกำไรก่อนจ่ายเงินปันผล เป็นกี่เท่าของรายจ่ายดังกล่าว

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนความสามารถจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงิน} &= \frac{\text{กำไรก่อนจ่ายเงินปันผล ณ รอบปีบัญชีที่ } t}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย ณ รอบปีบัญชีที่ } t + \text{เงินปันผล ณ รอบปี} \\ &\text{บัญชีที่ } t + \text{เงินต้น ณ รอบปีบัญชีที่ } t} \end{aligned}$$

โดยในการศึกษาค้างนี้ขอกำหนดให้

$$\begin{aligned} \text{ดอกเบี้ยจ่าย} &= \text{ผลตอบแทนที่กลุ่มต้องจ่ายคืนให้แก่เจ้าหนี้เงิน} \\ &\text{กู้ยืมของกลุ่ม} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{เงินต้น} &= \text{ภาระหนี้เงินกู้ยืมในการดำเนินงานของกลุ่ม} \\ &\text{ออมทรัพย์ต้องจ่ายชำระคืนในรอบปีบัญชีที่ } t \end{aligned}$$

3. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operating Efficiency Ratio) เป็นอัตราส่วนการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เป็นการดูถึงความสามารถในการจัดการที่จะใช้สินทรัพย์หรือเงินทุนไปก่อให้เกิดผลตอบแทนได้มากน้อยเพียงใด

3.1 วิเคราะห์อัตราเงินปันผลจ่ายต่อต้นทุนในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการวิเคราะห์ในส่วนของอัตราส่วนของต้นทุนจ่ายในดำเนินงาน เพื่อศึกษาถึงต้นทุนในการดำเนินงาน โดยอาศัยแบบจำลองดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} & \text{อัตราเงินปันผลจ่ายต่อต้นทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ } t \\ & = \frac{\text{เงินปันผลจ่าย ณ รอบปีบัญชีที่ } t * 100}{\text{ต้นทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ } t} \end{aligned}$$

โดยในการศึกษาครั้งนี้ขอกำหนดให้

$$\begin{aligned} & \text{ต้นทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ } t \\ & = \text{การดำเนินงานในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายใต้กรณีที่ 1 นี้ กลุ่มมีต้นทุนในการดำเนินงานในรูปของเงินฝากประจำจะสะสมทรัพย์ เงินหุ้นพิเศษ เงินทุนหมู่บ้าน และเงินทุนสะสม ณ รอบปีบัญชีที่ } t \text{ (ล้านบาท) หรือ กำไรสุทธิ} \end{aligned}$$

3.2 อัตราส่วนดอกเบี้ยรับต่อเงินปันผลจ่ายสำหรับต้นทุนในการดำเนินงานวิเคราะห์ถึงความสามารถในการทำกำไรของการให้กู้ยืม โดยใช้สมการดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} & \text{อัตราดอกเบี้ยรับต่อเงินปันผลจ่ายสำหรับต้นทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ } t \\ & = \frac{\text{ดอกเบี้ยรับจากการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ } t}{\text{เงินปันผลจ่ายสำหรับต้นทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ } t} \end{aligned}$$

โดยในการศึกษาครั้งนี้ขอกำหนดให้

$$\begin{aligned} & \text{ดอกเบี้ยรับจากการดำเนินงาน} \\ & = \text{รายได้ที่กลุ่มได้รับในรูปดอกเบี้ยรับต่าง ๆ ในที่นี้คือ} \\ & \quad \text{ดอกเบี้ยรับเงินกู้ ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร} \end{aligned}$$

3.3 ส่วนต่างดอกเบี้ยรับต่อเงินปันผลจ่ายสำหรับต้นทุนในการดำเนินงาน วิเคราะห์ถึงความสามารถในการทำกำไรของการให้กู้ยืม โดยใช้สมการดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{ส่วนต่างดอกเบี้ยรับต่อเงินปันผลจ่ายสำหรับต้นทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปี} \\ \text{บัญชีที่ } t & = \text{ดอกเบี้ยรับจากการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ } t - \\ & \quad \text{เงินปันผลจ่าย ณ รอบปีบัญชีที่ } t \end{aligned}$$

กรณีที่ 2 กำหนดให้ทำการบันทึกบัญชีเงินฝากสัจจะสะสมทรัพย์ในรูปของเงินฝากหรือหนี้สิน

การดำเนินงานในกรณีนี้กำหนดให้กลุ่มทำการบันทึกบัญชีเงินฝากสัจจะสะสมทรัพย์ในส่วนของเงินฝากซึ่งหมายถึงเงินที่สมาชิกนำมาฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตถือเป็นหนี้สินที่กลุ่มต้องชำระคืน โดยสมาชิกจะได้รับผลตอบแทนคืนในรูปของดอกเบี้ย ดังนั้นการดำเนินงานกลุ่มจะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเกิดขึ้นในส่วนของดอกเบี้ยจ่าย การกำหนดอัตราดอกเบี้ยจ่ายจะคำนึงถึงค่าเสียโอกาสที่สมาชิกเลือกนำเงินมาฝากไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นหลัก โดยใช้อัตราดอกเบี้ยจ่ายปีก่อนเป็นฐาน สามารถวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัว

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน เป็นอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียน และหนี้สินหมุนเวียน คือ เครื่องมือวัดสภาพคล่องของกิจการ ตามปกติส่วนมูลค่า 2:1 เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของผู้ให้กู้ว่าธุรกิจของผู้ขออยู่ในสภาพที่มีความสามารถที่จะเปลี่ยนสินทรัพย์หมุนเวียนเป็นตัวเงินได้ง่าย แม้ว่าสินทรัพย์นั้นจะลดลงอีกร้อยละ 50 ก็ยังสามารถชำระหนี้สินหมุนเวียนได้ ถ้าสินทรัพย์เหล่านั้นมีสภาพคล่องสูง ซึ่งความสัมพันธ์ของอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนใช้เป็นเครื่องหยั่งถึงกำลังความสามารถทางการเงิน

$$\text{อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน ณ รอบปีบัญชีที่ } t}{\text{หนี้สินหมุนเวียน ณ รอบปีบัญชีที่ } t}$$

โดยในการศึกษาครั้งนี้ขอกำหนดให้

$$\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} = \text{รายการสินทรัพย์ในรูปเงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ เงินกู้ ลูกหนี้เงินกู้ฉุกเฉิน เงินยืมทดลอง}$$

$$\text{หนี้สินหมุนเวียน} = \text{เงินฝากสัจจะสะสมทรัพย์ เงินหุ้นพิเศษ ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในกรณีนี้ถือว่าเงินฝากในรูปแบบต่างๆ ของสมาชิกเป็นหนี้สินที่กลุ่มจะต้องชำระคืน}$$

2. อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratio)

2.1 อัตราส่วนแห่งหนี้ เป็นอัตราส่วนระหว่างหนี้สินรวม (หนี้ระยะสั้น + หนี้ระยะยาว) ต่อสินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนวัดเงินทุนรวมของกิจการที่จัดหามาในรูปของหนี้

$$\text{อัตราส่วนแห่งหนี้} = \frac{\text{หนี้สินรวม ณ รอบปีบัญชีที่ } t}{\text{สินทรัพย์รวม ณ รอบปีบัญชีที่ } t}$$

โดยในการศึกษาครั้งนี้ขอกำหนดให้

$$\text{สินทรัพย์รวม} = \text{ผลรวมของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ถาวร}$$

$$\text{หนี้สินรวม} = \text{ผลรวมของหนี้สินระยะยาวและหนี้สินระยะสั้น}$$

2.2 อัตราส่วนความสามารถจ่ายดอกเบี้ย เป็นอัตราส่วนระหว่างดอกเบี้ยจ่ายกับกำไรก่อนการจ่ายดอกเบี้ย ผลลัพธ์ที่ได้บอกให้ทราบว่าในระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมากิจการมีรายได้เป็นกี่เท่าของดอกเบี้ยที่กิจการต้องจ่ายให้แก่สมาชิก อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นความสามารถของกลุ่มในการชำระดอกเบี้ย

$$\text{ความสามารถจ่ายดอกเบี้ย} = \frac{\text{กำไรก่อนจ่ายดอกเบี้ย ณ รอบปีบัญชีที่ } t}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย ณ รอบปีบัญชีที่ } t}$$

โดยในการศึกษาครั้งนี้ขอกำหนดให้

$$\begin{aligned} \text{กำไรก่อนจ่ายดอกเบี้ย} &= \text{รายได้คงเหลือภายหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ} \\ &\quad \text{ในการดำเนินงานของกลุ่มก่อนจ่ายผลตอบแทน} \\ &\quad \text{แทนคืนให้แก่สมาชิกในรูปดอกเบี้ย} \end{aligned}$$

$$\text{ดอกเบี้ยจ่าย} = \text{ผลตอบแทนที่กลุ่มต้องจ่ายคืนให้แก่สมาชิก}$$

2.3 อัตราส่วนความสามารถจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงิน เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรก่อนจ่ายดอกเบี้ยที่กิจการต้องจ่ายตามข้อผูกพันทางการเงิน เช่น ดอกเบี้ยจ่าย เงินต้นที่ครบกำหนด เป็นต้น ผลลัพธ์ที่ได้บอกให้ทราบว่าในระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมากิจการมีกำไรก่อนจ่ายดอกเบี้ยเป็นกี่เท่าของรายจ่ายดังกล่าว

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนความสามารถจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงิน} \\ &= \frac{\text{กำไรก่อนจ่ายดอกเบี้ย ณ รอบปีบัญชีที่ } t}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย ณ รอบปีบัญชีที่ } t + \text{เงินปันผล ณ รอบปี} \\ &\quad \text{บัญชีที่ } t + \text{เงินต้น ณ รอบปีบัญชีที่ } t} \end{aligned}$$

โดยในการศึกษาครั้งนี้ขอกำหนดให้

$$\begin{aligned} \text{เงินต้น} &= \text{ภาระหนี้เงินกู้ยืมในการดำเนินงานของกลุ่ม} \\ &\quad \text{ออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้องจ่ายชำระคืน ณ รอบ} \end{aligned}$$

ปีบัญชีที่ t

3. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (Operating Efficiency Ratio) เป็นอัตราส่วนการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เป็นการดูถึงความสามารถในการจัดการที่จะใช้สินทรัพย์หรือเงินทุนไปก่อให้เกิดผลตอบแทนได้มากน้อยเพียงใด

3.1 วิเคราะห์อัตราดอกเบี้ยจ่ายต่อต้นทุนในการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นการวิเคราะห์ในส่วนของอัตราส่วนของต้นทุนจ่ายในการดำเนินงาน เพื่อศึกษาถึงต้นทุนในการดำเนินงานโดยอาศัยแบบจำลองดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} & \text{อัตราดอกเบี้ยจ่ายต่อเงินทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ t} \\ & = \frac{\text{ดอกเบี้ยจ่าย ณ รอบปีบัญชีที่ t} * 100}{\text{ต้นทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ t}} \end{aligned}$$

โดยในการศึกษาครั้งนี้ขอกำหนดให้

$$\begin{aligned} & \text{ต้นทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ t} \\ & = \text{การดำเนินงานในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์} \\ & \quad \text{เพื่อการผลิตภายใต้กรณีที่ 2 นี้ กลุ่มมีต้นทุนในการดำเนินงานในรูปแบบของ เงินหุ้นพิเศษ เงินทุน} \\ & \quad \text{หมู่บ้าน และเงินทุนสะสม ณ รอบปีบัญชีที่ t} \\ & \quad \text{(ล้านบาท) หรือ กำไรสุทธิ} \end{aligned}$$

3.2 อัตราส่วนดอกเบี้ยรับต่อดอกเบี้ยจ่ายสำหรับต้นทุนในการดำเนินงานวิเคราะห์ถึงความสามารถในการทำกำไรของการให้กู้ยืม โดยใช้สมการดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} & \text{อัตราดอกเบี้ยรับต่อดอกเบี้ยจ่ายสำหรับต้นทุนในการดำเนินงานในรอบปีบัญชีที่ t} \\ & = \frac{\text{ดอกเบี้ยรับจากการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ t}}{\text{ดอกเบี้ยจ่ายในการดำเนินการ ณ รอบปีบัญชีที่ t}} \end{aligned}$$

โดยในการศึกษาค้างนี้ขอกำหนดให้

ดอกเบี้ยรับจากการดำเนินงาน = รายได้ที่กลุ่มได้รับในรูปดอกเบี้ยรับต่าง ๆ ใน
 ที่นี้คือดอกเบี้ยรับเงินกู้ ดอกเบี้ยรับเงินฝาก
 ธนาคาร

3.3 ส่วนต่างดอกเบี้ยรับต่อดอกเบี้ยจ่ายสำหรับต้นทุนในการดำเนินงานวิเคราะห์ถึง
 ความสามารถในการทำกำไรของการให้กู้ยืม โดยใช้สมการดังต่อไปนี้

ส่วนต่างดอกเบี้ยรับต่อดอกเบี้ยจ่ายสำหรับต้นทุนในการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ t
 = ดอกเบี้ยรับจากการดำเนินงาน ณ รอบปีบัญชีที่ t
 - ดอกเบี้ยจ่าย ณ รอบปีบัญชีที่ t